

Arvamus „Laiemisstrateegia ja peamised ülesanded aastatel 2012–2013”

(2013/C 139/06)

REGIOONIDE KOMITEE

- toonitab, et laienemisprotsessi eesmärk on ületada Euroopa lõhestatus ja aidata kaasa selle rahumeelsele ühendamisele. Poliitiliselt on ELi laienimine aidanud lahendada suuri probleeme ja tugevdada demokraatiat, inimõiguste kaitset ja stabiilsust kogu Euroopas. Majanduslikult on laienimine aidanud suurendada heaolu ja konkurentsivõimet, võimaldades Euroopa Liidul paremini vastata globaliseerumisest tulenevatele väljakutsetele;
- toob selgelt välja, et Regioonide Komitee üks peamisi poliitilisi prioriteete on tagada laienemisprotsessi edu. Regioonide Komitee jaoks on kohaliku ja piirkondliku tasandi esindajate roll laienemisprotsessis määrava tähtsusega;
- üritab aktiivselt toetada laienemisprotsessis osalevate riikide kohalikke ja piirkondlikke omavalitsusi, et valmistada neid ette tulevasteks kohustusteks Euroopa Liidus, saada tunnustus nende rollile ning luua ja arendada kontakte ja koostööd ELi kohalike ja piirkondlike omavalitsustega;
- Euroopa Liit peaks julgustama kandidaatriike tagama, et delegeeritud volitused kajastaksid kohalikul ja piirkondlikul tasandil ühenduse õigustiku kohaldamisel kantava vastutuse taset. Samal ajal peaks seda vastutust toetama proportsionaalsed rahastamisvahendid. Ilma nendeta ei suuda kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused reforme nõuetekohaselt ellu viia;
- rõhutab seetõttu, et laienemisprotsessis osalevad riigid peavad jätkama oma valitsemismudelite arendamist,
- rõhutab väga positiivset kogemust kohalike omavalitsuste programmiga (LAF), mida koordineeritakse ühiselt Euroopa Komisjoni laienemise peadirektoraadi ja komisjoni TAIEXi bürooga ja mis aitab tõhustada arusaamist Euroopa Liidu tähendusest kohalikul ja piirkondlikul tasandil.

Raportöör	Luc VAN DEN BRANDE (BE/EPP), Flaami-Euroopa kontaktbüroo juhataja
Viitedokument	Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile ja nõukogule: „Laienemisstrateegia ja peamised ülesanded aastatel 2012–2013” COM(2012) 600 final

I. POLIITILISED SOOVITUSED

REGIOONIDE KOMITEE

Laienemise poliitiline kontekst ja tähendus kohalike ja piirkondlike omavalitsuste ning Regioonide Komitee jaoks

1. rõhutab, et käesolevat arvamust tuleb käsitleda Regioonide Komitee ELi laienemisprotsessis osalemise senises kontekstis. Selles kujundatakse välja Regioonide Komitee poliitiline sõnum Lääne-Balkani riike (Horvaatia, Montenegro, endine Jugoslaavia Makedoonia Vabariik, Serbia, Albaania, Bosnia ja Hertsegoviina ning Kosovo ⁽¹⁾), Türgit ja Islandit käsitleva Euroopa Liidu laienemisstrateegia kohta;

2. toonitab, et laienemisprotsessi eesmärk on ületada Euroopa lõhestatus ja aidata kaasa selle rahumeelsele ühendamisele. Poliitiliselt on ELi laienemine aidanud lahendada suuri probleeme ja tugevdada demokraatiat, inimõiguste kaitset ja stabiilsust kogu Euroopas. Majanduslikult on laienemine aidanud suurendada heaolu ja konkurentsivõimet, võimaldades Euroopa Liidul paremini vastata globaliseerumisest tulenevatele väljakutsetele;

3. juhib tähelepanu vajadusele luua laienemisprotsessi käsitlev detsentraliseeritud teabe- ja teabevahetuspoliitika eelkõige selleks, et tugevdada nii kodanikuühiskonna kui ka poliitilist dialoogi Euroopa Liidu ja laienemisprotsessis osalevate riikide vahel;

4. toob selgelt välja, et Regioonide Komitee üks peamisi poliitilisi prioriteete on tagada laienemisprotsessi edu. Regioonide Komitee jaoks on kohaliku ja piirkondliku tasandi esindajate roll laienemisprotsessis määrava tähtsusega;

5. rõhutab, et ELiga ühinemise väljavaade käivitab kandidaat-riikides poliitilised ja majanduslikud reformid, mis loob nende riikide kodanikele uued võimalused, mis on praegusel kriisajal eriti vajalikud;

⁽¹⁾ Kõnealune määratlus ei piira Kosovo staatust käsitlevaid seisukohti ning on kooskõlas ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooniga 1244/99 ja Rahvusvahelise Kohtu arvamusega Kosovo iseseisvusdeklaratsiooni kohta.

6. juhib tähelepanu sellele, et laienemispoliitika peab jääma usaldusväärseks ja seda peab toetama avalik arvamus nii Euroopa Liidus kui ka (potentsiaalsetes) kandidaatriikides. Püsivate sidemete loomiseks kodanike ja ELi vahel on oluline kaasata sellesse nii laienemisprotsessis osalevate riikide kui ka praeguste liikmesriikide kodanikke. Toetus Euroopa integratsioonile laienemisprotsessis osalevates riikides on võtmeressurs. Euroopa Liidu institutsioonid ei peaks võtma seda toetust iseenesest mõistetavana, vaid üritama kasutada seda ressursi ELi kui terviku avaliku õiguspärasuse parandamiseks;

7. on teadlik sellest, et laienemisprotsessis osalevates riikides praegu käimasolevaid poliitilisi ja sotsiaalseid reforme ei ole võimalik läbi viia jõumeetodil, vaid ainult mitmekesisust ja tõelist detsentraliseeritust austades;

8. üritab aktiivselt toetada laienemisprotsessis osalevate riikide kohalikke ja piirkondlikke omavalitsusi, et valmistada neid ette tulevasteks kohustusteks Euroopa Liidus, saada tunnustus nende rollile ning luua ja arendada kontakte ja koostööd ELi kohalike ja piirkondlike omavalitsustega;

9. soovib oma välissuhete strateegiaga edendada poliitilist dialoogi ning majanduslikku ja/või kultuurilist koostööd kandidaatriikide, potentsiaalsete kandidaatriikide ning ELi liikmesriikide kohalike ja piirkondlike omavalitsuste vahel. Regioonide Komitee kujutab endast ELi raamistikus nende osaliste olulist kohtumispaika ja kasulikku foorumit;

10. nendib, et oma eduaruannetes pöörab Euroopa Komisjon vaid piiratud tähelepanu reformidele, mis loovad nende riikide kohalikele ja piirkondlikele omavalitsustele uue õigusraamistiku. Euroopa Liit peaks julgustama kandidaatriike tagama, et delegeeritud volitused kajastaksid kohalikul ja piirkondlikul tasandil ühenduse õigustiku kohaldamisel kantava vastutuse taset. Samal ajal peaks seda vastutust toetama proportsionaalsed rahastamisvahendid. Ilma nendeta ei suuda kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused reforme nõuetekohaselt ellu viia;

11. on seisukohal, et uute liikmesriikide integreerimine Euroopa Liitu saab olla edukas vaid juhul, kui nad suudavad kohaldada kehtivat ELi õigustikku poliitilise ja haldussüsteemi kõigil tasanditel (samuti sõltub see sellest, mil viisil neid sätteid rakendatakse), pidades silmas, et omavalitsusüksustel ja piirkondadel on võtmeroll ELi programmide ja rahastamisvahendite haldamisel. Seetõttu ei peaks kohalike ja piirkondlike omavalitsuste roll pöörduma riigi tasandil võetud meetmete ja langetatud otsuste elluviimisega ega ka laienemisprotsessi puudutava teabe levitamiseks kodanike seas;

12. rõhutab, et subsidiaarsuse põhimõttele tuginev mitmetasandilise valitsemise lähenemisviis ja sellega kaasnev kõigi valit-sustasandite partnerlus ja vastutus on Euroopa integratsiooni võtmelement, ja seega tuleks laienemisprotsessi mis tahes hindamisel uurida, kas protsessiga edendatakse mitmetasandilist valitsemist. See kehtib mitte ainult tulevase ühtekuuluvus- ja regionaalpoliitika puhul, vaid ka ühtse turu kujundamisel, tulevases keskkonna-, kliimamuutuste ja energiapolitikas, tulevases ühises põllumajanduspoliitikas ja merenduspoliitikas, Stockholmi programmis ja naabruspoliitikas, aga kindlasti ka strateegia „Euroopa 2020” ja selle seitsme juhtalgatuse elluviimisel territoriaalsete paktide abil;

Üldised märkused

13. ühineb Euroopa Komisjoni seisukohaga pöörata 2012.–2013. aasta laienemisstrateegias suuremat tähelepanu hea valitsemistava kriteeriumidele, nagu õigusriik, iseseisev kohtusüsteem, tõhus avalik haldus, korrupsiooni ja organiseeritud kuritegevuse vastane võitlus, kodanikuühiskonna arendamine ja ajakirjandusvabadus;

14. tervitab komisjoni põhjalikku analüüsi ja üldist hinnangut, ent sooviks näha enam selgeid soovitusi selle kohta, kuidas ületada ELi õigustiku ülevõtmisega seotud puudujääke;

15. rõhutab taaskord, et kohalike ja piirkondlike esindajate roll laienemisprotsessis on äärmiselt tähtis, ning julgustab seetõttu laienemisprotsessis osalevaid riike jätkama oma detsentraliseerimise ja regionaliseerimise püüdlusi. See lihtsustab ka teabe- ja teabevahetuspoliitika detsentraliseerimist, samuti kodanikuühiskonna ja poliitilist dialoogi Euroopa Liidu ning laienemisprotsessis osalevate riikide elanikkonna vahel;

16. rõhutab seetõttu, et laienemisprotsessis osalevad riigid peavad jätkama oma valitsemismudelite arendamist, eelkõige suurendades kohalike ja piirkondlike omavalitsuste vastutust ning edendades tõelist partnerlust eri valit-sustasandite, aga ka eri riikide ja piirkondade vahel;

17. peab vajalikuks tugevdada piirkondlike ja kohalike ametiasutuste suutlikkust õigus-, rahandus- ja haldusvaldkonnas, et need võiksid saada maksimaalset võimalikku kasu olemasolevast ühinemiseelsest abist ning oleksid valmis rakendama ELi õigustikku jätkusuutlikult;

18. avaldab kahetsust, et komitee korduvatest soovitusest hoolimata ei ole komisjon laienemisaruan-des mitmetasandilise valitsemispõhimõtete rakendamise seisu kohta veel täielikku hinnangut esitanud. Komitee on teadlik, et õigustikus puudub peatükk, milles käsitletakse detsentraliseerimist ELiga ühineda soovivates riikides, kuid soovib sel otstarbel välja töötada parameetrid, mis võiksid reforme läbiviivatele riikidele suuna anda;

19. avaldab lisaks kahetsust, et laienemisprotsessis ei kajastata piisavalt sotsiaalset mõõdet, ning kutsub komisjoni üles pöörama majanduslike reformide kõrval tähelepanu ka vajalikele sotsiaalsetele reformidele kandidaatriikides;

20. kordab komisjonile esitatud soovitusi käsitleda laienemisstrateegiat puudutavates tulevastes aruannetes põhjalikumalt kohaliku ja piirkondliku omavalitsuse olukorda ja juhtida laienemisprotsessis osalevate riikide tähelepanu selgemalt reformide vajadusele regionaliseerimise ja detsentraliseerimise valdkonnas, julgustades neid looma sõltumatuid, riigi tasandist allapoole jäävaid valit-sustasandeid;

21. rõhutab väga positiivset kogemust kohalike omavalitsuste programmiga (LAF), mida koordineeritakse ühiselt Euroopa Komisjoni laienemise peadirektoraadi ja komisjoni TAIEXi bürooga, mis aitab tõhustada arusaamist Euroopa Liidu tähendusest kohalikul ja piirkondlikul tasandil;

22. on kindlal veendumusel, et austada tuleb heanaaberlike suhete põhimõtet ELi liikmesriikides, kandidaatriikides ja teistes riikides ning piiriülese ja piirkondliku koostöö arendamise rolli ja tähtsust nende riikide vahel;

23. on seisukohal, et Euroopa Liidu põhiväärtuste alla kuuluvad vähemuste kaitse ja inimõiguste austamine peavad jääma ELi ühinemisprotsessi keskseteks elementideks;

24. rõhutab sellega seoses Euroopa Nõukogu ja eriti Euroopa Nõukogu Kohalike ja Piirkondlike Omavalitsuste Kongressiga tehtava koostöö olulisust kõigi asjaomaste tekstide, näiteks Euroopa kohaliku omavalitsuse harta alusel;

Riigipõhised poliitilised soovitused

Horvaatia

25. tervitab Horvaatia ühinemist Euroopa Liiduga 1. juulil 2013 vastavalt ühinemislepingu sätetatuale;

26. tervitab asjaolu, et 2011. aasta detsembris aset leidnud Horvaatia parlamendi valimised toimusid pluralistlikus õhkkonnas ja need korraldati tõhusal ja läbipaistval viisil. Komitee märgib siiski, et endiselt on vajalikud jõupingutused seoses valijate nimekirja haldamisega, pidades silmas kohalikke valimisi ja Horvaatia liikmete valimist Euroopa Parlamenti, mis on kavas 2013. aasta kevadel;

27. tuleb Horvaatiale meelde tema kohustust käsitleda lahendamata kahepoolseid ja piirkondlikke probleeme heanaaberlike suhete vaimus ning rakendama õiguslikult siduvaid rahvusvahelisi kokkuleppeid, sealhulgas riigi õigusjärgluse küsimustes;

28. rõhutab, et avaliku halduse reformi elluviimiseks ja jälgimiseks vajalik haldussuutlikkus nõuab lisatähelepanu, eriti kohalikul tasandil. Vaja on täiendavaid jõupingutusi seoses kohalike ja piirkondlike omavalitsuste rolliga struktuurifondide tulevase haldamisel;

29. tunneb heameelt detsentraliseerimisprotsessi edukuse üle, ent nendib teisalt, et seda protsessi kontrollib liialt keskvalitsus;

30. kutsub komisjoni üles ka pärast Horvaatia ELiga liitumist kontrollima, hindama ja toetama siseriiklikul tasandil toimuvaid muutusi ja detsentraliseerimise valdkonnas tehtavaid edusamme;

31. toonitab, et tähelepanu keskpunktis peavad olema ennetusmeetmed võitluses korruptsiooni vastu kohalikul tasandil, eelkõige riigihankemenetluste kontekstis;

32. märgib, et on jäänud veel väljakutsed seoses tervishoiu- ja piirkondliku ebavõrdsuse vähendamise ja kaasava maaelu arenguga;

Island

33. tervitab Islandi poliitiliste institutsioonide stabiilsust ja riigi pikaajalistel demokraatlikel traditsioonidel põhineva kohaliku omavalitsuse kõrget kvaliteeti. Seda protsessi edendati hiljuti uue, 2012. aasta jaanuari seadusega, millega nähakse ette veelgi ulatuslikum konsulteerimine valitsuse ja omavalitsusüksuste vahel;

34. tervitab mitme olulise meetme vastuvõtmist 2008. aasta kriisi valguses kohaliku omavalitsuse rahalise olukorra paranda-

miseks, ent märgib, et neist positiivsetest arengutest hoolimata tuleb jätkuvalt parandada majanduspoliitika koostamise ja koordineerimise suutlikkust kohalikul ja piirkondlikul tasandil. Rahastamisvahendite eraldamine keskvalitsuselt kohalikele tasandile eeldab samuti paremat koordineerimist;

35. tervitab asjaolu, et uue põhiseaduse teemal korraldati 20. oktoobril 2012 nõuandev referendum ja see võeti vastu kahekolmandikulise häälteenamusega. Põhiseadus sisaldab esmakordselt kohaliku omavalitsuse peatükki;

36. tervitab eriti seda, et tänu heale koostööle Islandi kohalike omavalitsuste liiduga loodi Regioonide Komiteega ühine nõuandekomitee ning rõhutab lisaks, et komitee jätkab suutlikkuse suurendamise toetamist kohalikul tasandil, näiteks kohalike omavalitsuste programmi raames;

37. tervitaks Islandi ühinemisläbirääkimiste õigeaegset lõpule viimist ja tulemuste esitamist Islandi rahvale sellise otsuse tegemiseks, mis põhineks täpsel teabel Islandi ja ELi vahel sõlmitava lõpliku ühinemiskokkuleppe kohta;

Endine Jugoslaavia Makedoonia Vabariik

38. tervitab valitsuse jätkuvat detsentraliseerimist, mis on Ohridi raamlepingu oluline osa, ning detsentraliseerimise ja kohaliku omavalitsuse 2011.–2014. aasta rakendusprogrammi ja vastava tegevuskava vastuvõtmist;

39. märgib, et detsentraliseerimise eesmärkide saavutamist tuleb kiirendada ning põhiprobleem on endiselt kohalike omavalitsuste rahanduse jätkusuutlikkus. Kuigi kohalikele omavalitsustele ülekantava käibemaksu osa suurendati 4 %-ni, on see delegeeritud volituste asjakohaseks täitmiseks ebapiisav;

40. rõhutab, et kasutada olevad mehhanismid avalike teenuste osutamise märkimisväärsete erinevuste kaotamiseks on piiratud ning eriti ebasoodsas olukorras on maal asuvad ja väikesed kohalikud omavalitsused;

41. on mures ELi õigustiku elluviimiseks vajaliku haldus- ja juhtimissuutlikkuse puudumise pärast. See on tuntav muu hulgas keskkonnaalaste õigusaktide elluviimisel ja jõustamisel nii riigi kui ka kohalikul tasandil. Veekvaliteedi valdkonnas on tehtud väga vähe edusamme;

42. märgib, et piiratud edusamme on tehtud regionaalpoliitika ja struktuurifondide koordineerimise valdkonnas. Ühinemise abi rahastamisvahendi programmide haldamist tuleb ELi vahendite täieliku ja õigeaegse kasutamise tagamiseks tõhustada;

43. rõhutab, et oluline on säilitada heanaaberlikud suhted ja leida mõlema poole jaoks vastuvõetav lahendus riigi ametliku nime küsimuses;

44. soovib, et riigivõimud teeksid kohaliku omavalitsuse eri tasanditel koostööd kodanikuühiskonna organisatsioonidega, mida tuleb tugevdada ning millele tuleb tagada suurem sõltumatus igasugusest poliitilisest mõjust;

45. väljendab oma muret seoses endise Jugoslaavia Makedoonia Vabariigi poliitilise ja etnilise polariseerumisega, mis võib ohustada riigi stabiilsust ja pidurdada poliitilisteks reformideks vajalikku hoogu;

Türgi

46. märgib, et konsultatsioonide ajal uue põhiseaduse üle toimunud arvukad arutelud kohaliku tasandi kodanikuühiskonnaga ja kohalike elanikega, mis on tervitavad, ent komitee on mures läbipaistmatuse pärast seoses küsimusega, kuidas neid arutelusid põhiseaduse koostamise protsessis kasutati ja milline osa neist Internetis avaldati. See on muutunud asjaomaste arengusuundadega kursis olemise Türgi kodanike ja rahvusvaheliste osalejate (sh Regioonide Komitee) jaoks väga raskeks;

47. väljendab kahetsust, et volituste delegeerimisel provintsidele ja kohalikele omavalitsustele ei ole tehtud edusamme ning on mures mõningate teadete pärast, mille kohaselt on valitud kohalikud omavalitsused või linnapead saanud ähvardusi või nende suhtes on algatatud kohtumenetlusi poliitilistel põhjustel. Linnavolikogusid (mis loodi julgustamiseks kodanikke osalema kohalikes omavalitsustes) ei ole enamikes linnades tõhusalt kasutatud. Lisaks näitab asjaolu, et 2011. aastal vastu võetud dekreetseadustega tsentraliseeriti volitused uuesti sellistes valdkondades nagu maakasutuse planeerimine ja linnauuendus, et detsentraliseerimisega tõsiselt ei tegeleta. Kuigi Türgi valitsus on avalikku haldust mõnevõrra reforminud, ei ole seda tehtud kohalikele ja piirkondlikele omavalitsustele kasu tooval viisil, eelkõige riigi kaguosas;

48. väljendab pettumust selle üle, et Türgi ei täida ikka veel täielikult oma kohustusi, mis tulenevad ELi ja Türgi assotsieerimislepingu lisaprotokollist, ning kutsub Türgit üles täitma neid kohustusi täielikult ja eranditult, rõhutades, et igasugune hilinemine võib laienemisprotsessi taas negatiivselt mõjutada;

49. tervitab Euroopa Liidu Nõukogu muutunud hoiakut läbirääkimiste 22. peatüki („regionalpoliitika ja struktuurivahendite koordineerimine”) võimaliku avamise suhtes ning avaldab

lootust, et see positiivne märk toob kaasa Türgi ja ELi vahelise läbirääkimisprotsessi normaliseerumise;

50. kahetseb, et kõigil valitsustasanditel esineb endiselt suuri puudujääke seoses usuvabaduse, naiste õiguste, vähemuste (eriti kurdide) õiguste, soolise võrdõiguslikkuse ning sõnavabaduse ja ajakirjandusvabaduse põhiõigustega, jättes varju reformidele orienteeritud õigusaktid;

51. innustab jätkama Türgi valitsuse ja Türgi kurdi esindajate vahel käivitatud dialoogi;

52. võtab rahuoluga teadmiseks positiivse tegevuskava elluviimise koostöös läbirääkimisraamistiku (*Negotiating Framework*) ning nõukogu ja Euroopa Ülemkogu vastavate järeldustega;

53. väljendab rahulolematust Türgi ja teiste konfliktiosaliste jõupingutuste puudumise pärast leida ÜRO ja ÜRO julgeolekunõukogu resolutsioonide ning ELi aluspõhimõtete ja -väärtuste raames vastuvõetav lahendus Põhja-Küprose ala ebaseaduslikule hõivamisele. Komitee kutsus Türgi valitsust üles konkreetselt toetama ÜRO peasekretäri juhtimisel toimuvaid läbirääkimisi ja rakendama meetmeid Küprose probleemi täielikuks lahendamiseks, võttes kohustuseks relvajõudude väljatoomise Küprosel, lahendades asunike küsimuse ja andes õigusjärgsetele elanikele tagasi keelatud tsooni Famagusta, vastavalt ÜRO julgeolekunõukogu 1984. aasta resolutsioonile 550;

54. nendib, et ühelt poolt viiakse sisse reformidele orienteeritud õigusakte, ent teiselt poolt varjutavad seda muu hulgas ajakirjandusvabaduse ja sõnavabaduse rikkumine;

55. tervitab sõltumatu ombudsmanni institutsiooni loomist Türgis, mida tuleb nüüd nõuetekohaselt rakendada;

56. rõhutab, et kohalikul tasandil tuleb parandada läbipaistvuse, aruandekohustuse ja osalusmehhanisme, ning julgustab jätkama võitlust korruptsiooni vastu, eelkõige kohalikul tasandil;

57. soovib rõhutada, et jätkuv koostöö riigi tasandist allapoole jääval tasandil on kasulik nii Türgile kui ka ELile. Komitee kordab seega endale võetud kohustust muuta Regioonide Komitee Türgi töörühm ühiseks nõuandekomiteeks;

Montenegro

58. tervitab Montenegro territoriaalse korralduse seaduse vastuvõtmist ja kohalike omavalitsusi käsitleva seaduse muutmist, mis peaks parandama kohaliku tasandi haldusametuste läbipaistvust, tõhusust ja aruandekohustust;

59. märgib, et Montenegro peab tugevdama loodud ühinemiseelse rahastamisvahendi struktuuride haldussuutlikkust ning neid nõuetekohaselt ette valmistama, et suurendada ühinemiseelse abi vastuvõtmise võimet;

60. nendib, et kohalikul tasandil on üheks suurimaks probleemiks alakvalifitseeritud personal, mistõttu võib juhtuda, et detsentraliseerimisprotsessi käigus antud volitusi ei ole võimalik ellu viia;

61. kahetseb, et sotsiaalkaitse valdkonnas ei ole tehtud edusamme, et põgenike, riigisestest põgenike ja etniliste vähemuste integratsioon linnades on endiselt problemaatiline ning et sotsiaalteenuste halduslikus ja rahanduslikus detsentraliseerimises on tehtud vaid väheseid edusamme;

62. soovib teha suuremaid jõupingutusi korruptsiooni ärahoidmiseks ja sellega võitlemiseks järgmistes eriti haavatavates valdkondades: kohalik omavalitsus, ruumiline planeerimine, riigihanked, erastamine, haridus ja tervishoid;

63. tervitab Regioonide Komitee ja Montenegro ühise nõuandekomitee asutamist 2012. aastal ning loodab lähiaastatel mõlemale poolele kasu toovat koostööd Montenegro kohalike ja piirkondlike omavalitsustega;

Serbia

64. nendib rahuloluga, et Serbia põhiseadusega tagatakse kodanikele õigus provintside autonoomiale ja kohalikule omavalitsusele, ent avaldab teisalt kahetsust, et seadustes sätestatud põhimõtete ja praktilise teostuse vahel valitseb suur lõhe;

65. väljendab kahetsust, et keskvalitsuse meetmed (kohalikele omavalitsustele tehtavate eraldiste vähendamine) muudavad ülesannete täitmise kohalike omavalitsuste jaoks veelgi keerulisemaks;

66. märgib, et tuleb selgitada ja nõuetekohaselt rakendada omavalitsuste rahastamist käsitlevaid õigusakte, et tagada omavalitsuste rahastamise prognoositavus;

67. kahetseb, et riigi haldusalase detsentraliseerimise nõukogu ei ole ikka veel tegutsema hakanud ning et kohalike omavalitsustega ei ole kohaliku tasandi jaoks oluliste uute seaduste väljatöötamisega või olemasolevate seaduste muutmisega seonduvas otsustusprotsessis piisavalt konsulteeritud;

68. juhib tähelepanu sellele, et kohaliku tasandi haldus- ja juhtimissuutlikkus on nõrk ning omavalitsuste vahel on jätkuvalt märkimisväärsed erinevusi. Komitee avaldab kahetsust, et riigiteenistujate seadus ei kehti kohaliku omavalitsuse töötajatele;

69. tervitab asjaolu, et regionaalpoliitika ja struktuurifondide koordineerimise valdkonnas on tehtud edusamme. Komitee tunnistab, et Serbia on viinud lõpule ühinemiseelse abi nelja rahastamisvahendi detsentraliseeritud haldamise ettevalmistustepi, ning märgib, et nüüd tuleb tagada piisav rakendussuutlikkus, eelkõige asjaomastel strateegiatel põhinevate projektide ettevalmistamise osas;

70. tunneb heameelt kodanikuühiskonna suure osatähtsuse üle riigi sotsiaalses, majanduslikus ja poliitilises elus ja demokraatlike väärtuste edendamisel ning rõhutab kodanikuühiskonna tähtsust kohalikul tasandil ja otsustusprotsessis;

Albaania

71. tervitab asjaolu, et Albaania on teinud edusamme ELi liikmesuse poliitiliste kriteeriumite täitmisel. Komitee märgib rahuloluga valitsuse ja opositsiooni vahelise poliitilise dialoogi paranemist ning rõhutab 2013. aasta parlamendivalimiste otsustavat tähtsust peamiste demokraatlike institutsioonide normaalse toimimise jaoks. Komitee kutsub Albaania ametivõime üles tõhustama oma jõupingutusi, et edendada ja viia ellu ühinemiseelse protsessi jaoks vajalikke reforme, eelkõige seoses inimõigustega, soolise võrdõigussukusega, vähemuste ja omandiõiguste kaitsega, võitlusega korruptsiooni ja organiseeritud kuritegevuse vastu ning konstruktiivse väljarändepoliitika saavutamiseks;

72. võtab teatavaks Euroopa Komisjoni analüüsid, mille kohaselt ei ole territoriaalses haldusreformis tehtud mingeid edusamme. 2009. aasta territoriaalse planeerimise seadust on rakendatud väga aeglaselt. Näib, et piirkondade vahel süveneb üha enam lõhe majandus- ja sotsiaalarengu võimaluste osas. Selle probleemiga on vaja kiiresti tegeleda;

73. nendib, et väikesed kohalikud halduskeskused ei ole paljudel juhtudel majanduslikult elujõulised. Kohalik otsustusprotsess ei ole läbipaistev ning kodanikuühiskonna organisatsioonide ja teiste asjaomaste sidusrühmadega ei konsulteerita;

74. märgib, et seoses rahastamisega, eelkõige tulude sissenõudmisega, ei ole kohalike omavalitsuste olukord 2011. aastal eriti palju paranenud. Komitee rõhutab lisaks vajadust arendada kohalike ja piirkondlike omavalitsuste suutlikkust hallata eelarvetulusid, jälgida toimivaid süsteeme ja kontrollida ühinemiseelse abi rahastamisvahendeid;

75. on rahul ombudsmanni ametisse nimetamisega ja kutsub Albaania valitsust üles andma selle institutsiooni käsutusse piisavalt vahendeid;

76. märgib, et on julgustavaid märke selle kohta, et sügavad poliitilised vastuolud, mis on nüüdseks mitmeid aastaid takistanud poliitiliste reformide läbiviimist, vähenevad. Seetõttu julgustab komitee kaht kohalikke omavalitsusi esindavat liitu (Albaania linnade liit ja Albaania valdade liit) tihendama oma koostööd kõigis olulistes valdkondades ja vältima kohaliku ja piirkondliku tasandi esindatuse kahjustamist riigis;

77. rõhutab, et kuigi regionaalpoliitika ja struktuurivahendite koordineerimise valdkonnas tehtud teatavad edusammud on tervitatavad, tuleb selles valdkonnas rohkem ära teha;

Bosnia ja Hertsegoviina

78. tunnistas asjaolu, et Bosnia ja Hertsegoviina on ikka veel rahvusvahelise juhtimis- ja julgeolekusüsteemiga riik, mis tähendab, et praegu ei ole poliitilise ja seadusandliku protsessi eest täielikult vastutavad isegi mitte kesktasandi sisemaised institutsioonid, rääkimata kohalikest ja piirkondlikest omavalitsustest;

79. märgib, et Bosnia ja Hertsegoviina praegune poliitiline olukord kahjustab riigi võimet asuda ELi asjades ühtsele seisukohale ja tõdeb, et poliitilise ja institutsioonilise ummikseisu tõttu ei suuda Bosnia ja Hertsegoviina täita oma kohustusi kohaliku omavalitsuse ja piirkondliku autonoomia osas, mis tähendab, et „kohaliku omavalitsuse toimimine on tõsiselt kahjustatud ja see takistab igasuguse detsentraliseerimise vormi elluviimist riigis”. Riigi ja omavalitsusüksuste etnilistel põhjustel kasvav killustatus vähendab veelgi usaldust kohalikesse omavalitsustesse;

80. avaldab kahetsust, et keeruline juhtimissüsteem ja institutsiooniline ummikseis tähendab, et õigusakte ei ole Bosnia omavalitsusüksuste tasandil nõuetekohaselt standarditud, takistades seeläbi eelkõige selliste pakiliste küsimuste nagu inimkaubanduse vastane võitlus käsitlemist;

81. toetab ELi õigustiku ülevõtmiseks, täitmiseks ja järgimiseks kooskõlastusmehhanismi loomist eri valitsustasandite vahel, et riigid võiksid väljenduda ühel häälel Euroopa Liidu asjades ja kasutada tõhusalt ühinemiseelse abi vahendeid;

82. märgib, et Euroopa Komisjoni aruandes väljendatakse heameelt, et omavalitsusüksusi puudutavad seadused on suures osas kooskõlas Euroopa kohaliku omavalitsuse hartaga, ning selle üle saab ainult heameelt tunda. Siiski tuleb mainida asjaolu, et Bosnia ja Hertsegoviina ei ole allkirjastanud Euroopa kohaliku omavalitsuse harta lisaprotokollit, milles sätestatakse kodanike õigus osaleda kohaliku omavalitsuse tegevuses;

83. toetab õigussüsteemi detsentraliseerimist. Komitee väljendab siiski kahetsust, et vähe edusamme on tehtud avaliku halduse reformi valdkonnas, kus praegu näib põhiprobleem olevat eri haldustasandite vaheline nõrk kooskõlastamine ja vähene üldsuse toetus reformidele;

84. tervitab kõiki inimõiguste ja põhivabaduste kaitse parandamise algatusi ning eelkõige Sarajevo kantoni põhiseaduse muudatuse vastuvõtmist kooskõlas Euroopa Inimõiguste Kohtu suurkoja otsusega Sejdić-Finci kohtuasjas, millega antakse etniliselt deklareerimata ja etnilistele vähemustele võimalus moodustada assamblees sõltumatu rühm, ning innustab kõiki Bosnia ja Hertsegoviina valitsemistasandeid vastu võtma samasuguseid muudatusi;

85. on rahul, et 2012. aasta oktoobris toimunud kohalikul valimised olid hästi ette valmistatud ning need toimusid nõuetekohaselt ja kooskõlas Euroopa Nõukogu ja rahvusvahelise üldsuse demokraatlike valimiste standarditega, kuigi valimiste korraldamine on kohalikul tasandil väga politiseeritud;

86. märgib rahuloluga, et kodanikuühiskonna arengut toetab jätkuvalt kodanikuühiskonna rahastamisvahend (2008. aastal kodanikuühiskonna organisatsioonide toetuseks asutatud ELi organisatsioon) projektiga „Kohaliku demokraatia tugevdamine”;

Kosovo

87. tervitab märkimisväärseid edusamme, mida on viimastel aastatel tehtud detsentraliseerimise valdkonnas, ning kohaliku omavalitsuse ministeeriumi jõupingutusi tagamaks kohalike omavalitsusstruktuuride tõhusama järelevalve, kuid leiab, et detsentraliseerimise elluviimise jõupingutused, sealhulgas näiteks kohaliku tasandi halduse tugevdamine, peavad jätkuma;

88. nendib rahuloluga, et Kosovol on arenenud kohalik juhtimissüsteem, mis annab kodanikele võimaluse osaleda kohalikus otsustusprotsessis. Seda kajastab asjaolu, et Kosovo kodanikud on üldiselt rahul oma kohalike omavalitsustega ja sellega, kuidas nad oma volitusi täidavad;

89. kutsub Kosovot üles selgelt näitama, et ta võitleb korrupsiooni ja organiseeritud kuritegevuse vastu;

90. soovib kasutada kohaliku tasandi haldusküsimustes ja eelarveprotsessides tõenduspõhist kavandamist. Kohalikud ametiasutused vajavad oludele kohandatud juhendamist, et oma haldussuutlikkust suurendada;

91. tunnistab, et vastloodud, serblaste enamusega omavalitsused on oma väiksuse tõttu eriti raskes olukorras ning vajavad keskvalitsuselt täiendavat abi, et tagada oma jätkusuutlikkus;
92. kutsub kõiki pooli üles leidma konstruktiivseid lahendusi Põhja-Kosovos detsentraliseerimisprotsessi ees seisvate takistuste kõrvaldamiseks, et tagada inimestele kvaliteetsete teenuste osutamine;
93. märgib, et stabiliseerimis- ja assotsieerimislepingu järgi peab Kosovo järgima ja rakendama demokraatlikke valitsemispõhimõtteid, tagades kõigil haldustasanditel asjakohase ja tõhusama valitsemise.

Brüssel, 11. aprill 2013

Regioonide Komitee
president

Ramón Luis VALCÁRCEL SISO
